

Este, desigur, ceva adevărat în această obiecție. Monitorii sunt în general plicticoși și funcția lor e să umble todeauna pe urmele creatorilor. Este, de asemenea, adevărat că, nu propunându-i să înfățișeze anumite caractere etnice, dobândește creația răsunetul ei esențial uman; ci, în pofida acestor intenții, prin reacția nealterată a sufletului, prin vibrația lui directă în fața lumii. Recunoaștem. Și nu în intenția de a impune aci creatorilor un program semnalăm aceste gânduri.

Dar nu e mai puțin adevărat alt lucru. Că, pentru a reuși, orice creație are nevoie de aderențe în spiritul mulțimii, că aceste aderențe sunt create ele însele și că există un fel de locuri comune spirituale, în care cei ce primesc se regăsesc și regăsesc pe cei care creează. Fără de ele, opera creatorilor riscă să rămână oarecum fără răsunet. Aceasta nu înseamnă că cei care creează nu pot sparge aceste tipare de așteptare, și nu izbutesc chiar uneori, să-și atragă ascultătorii după ei, în alte cadre de înțelegere a lumii. Asemenea izbânzi există și sunt adăvurate aventuri ale ființei naționale. Alteori, aceste locuri comune există, dar nu sunt încă revelate. Și atunci, răsunetul lor întârzie în mintea ascultătorilor. E cazul „precursorilor”.